

Imaginea Dunării în proza scurtă a lui Fănuș Neagu

Violetta MARINESCU

Academia Română, SCOSAAR
The Romanian Academy, SCOSAAR
Personal e-mail: violeta.marinescu@yahoo.com

The Image of Danube in Fănuș Neagu's short stories

The most dedicated author of the magical space of Dobrogea, Fănuș Neagu, "sings" the Danube and the entire S-E of the Romanian territory like no one has done it before, in our literature. He is often called the poet of Bărăgan, the writer of Danube Plain. He is also the creator of many wonderful images, idyllic spaces and worlds full of wonders. In our paper we are writing about the image and the meaning of Danube in Fănuș Neagu's short stories and about the aspects and the situations in which "The Great River" appears in some of his writings.

Keywords: Fănuș Neagu, short story, Danube, images, magical world

Din cele mai vechi timpuri apa este simbol al vieții. Preluat în literatură, acesta își păstrează calitatea și reprezintă nașterea și renașterea omului și a mediului în care acesta trăiește. Există destul de multe scrieri în literatura universală în care apa semnifică atât viață, cât și moarte. Totuși, unul dintre autorii care au scris frecvent despre locurile dominate de ape, în literatura română, este Fănuș Neagu. Textele sale sunt captivante, situațiile, greu de explicat de multe ori, se împletesc cu realitatea și cu „vorba dulce” a autorului lor. Descrieri orientale, încărcate de metafore, epitete, comparații, personificări, personaje care gândesc și discută „prețios”, locuri din „minunata” Câmpie a Dunării, toate la un loc creează lumi din „altă lume”, povestea fără sfârșit parcă a celor *O mie și una de nopți*, în care un fel de Șeherezada miroase pelinul sub clar de lună, în timp ce ascultă glasul Dunării și cântecul greierilor.

Autorul romanelor: Îngerul a strigat, *Frumoșii nebuni ai marilor orașe*, *Scaunul singurătății*, *Amantul mării doamne Dracula* și *Apus de Europă*, Răsărit de Asie, Fănuș Neagu, rămâne, în mare parte, apreciat datorită prozei scurte. Adesea comparat cu Anton Pann, Panait Istrati, Vasile Voiculescu, Mihail Sadoveanu ori cu Ion Creangă,

datorită acestui dar al zicerii, al povestirii, el a reușit să-și creeze și să-și păstreze propriul stil. Chiar dacă pare încărcat din punctul de vedere al prezenței imaginilor, stilul autorului oferă originalitate scrierilor, indiferent de structura lor sau de situațiile și personajele făurite. Geografia locului este la fel de importantă aici, întocmai cum afirma scriitorul însuși într-un interviu oferit lui Victor Crăciun, în urmă cu cincisprezece ani: „sunt al bălților, al câmpiei și al drumului spre Ibrail, adică drumul aventurii. Căci unde vezi o luntre și două lopeți începe visul, nebunia, tot ceea ce ține de Șeherezada, adică de Orient.”¹

Conștientizând importanța și frecvența cuvântului „Dunăre” în scrierile lui Fănuș Neagu - în aproape fiecare povestire a autorului brăilean apare cel puțin o dată referirea la fluviul care străbate Dobrogea natală - vom analiza în cele ce urmează imaginea Dunării în proza scurtă fănușiană, ipostazele ei în diferite texte și contexte. Ne vom rezuma aici doar la proza scurtă, în ciuda faptului că în toate romanele apar referiri de acest fel, spațiul lucrării nepermițându-ne acest demers acum, urmând, cu siguranță, să supunem unei asemenea analize și romanele.

Scriind despre Bărăgan, în cartea intitulată chiar *Spațiul Bărăganului* (Editura Muzeul Literaturii Române, Mu-

zeul Brăilei-Editura Istros, 2000), Vintilă Horia vorbește despre simbolistica spațiului din zonele Deltei și ale Bălții, ale Bărăganului și Dobrogei, „traversate de apele Marelui Fluviu” care reușesc să creeze un spațiu al „Fabulei”, nu asemănător cu cel din sfera balcanică, al Isarlâkului, ci a oamenilor, spune exegetul, din Câmpia Dunării, loc ce are un „caracter sudic”, un climat al legendelor și al poveștilor de demult, din „țara hoților de cai” (așa cum se numește trilogia alcătuită din primele romane fănușiene). Evident, Vintilă Horia este de părere că ar fi interesant un studiu de acest fel, un studiu despre literatura sudului, a teritoriului românesc aflat în legătură cu Dunărea, pornind de la Alexandru Odobescu, trecând prin Panait Istrati, ca apoi să se ajungă la Fănuș Neagu.

Într-o prefață la ediția de proză scurtă, *Dincolo de nisipuri* (ed. cit.), Cornel Ungureanu îi citează pe Vintilă Horia și Ion Vlad, pentru a ajuta cititorul să pășească în lumea ficțională după ce parcurge aceste idei referitoare la semnificația spațiului în textele din volumul amintit. Deși este foarte limitat, acest spațiu al Câmpiei Dunării, spune Vintilă Horia, pare infinit, „perdelat de obstacole”, „închis”, „adevărat spațiu labirint”, indiferent dacă se vorbește despre „desișul inextricabil al Bălții ori de canalele Deltei, fie că te rătăcești în mahalaua orașului de pe Dunăre, ori cazi în culisele Bărăganului, în care jocurile perspectivei fac să apară sau să dispară făpturi ca-ntr-un labirint de oglinzi.”²²

Dunărea semnifică mai mult decât un hotar: dragostea pe care o copilă o poartă mamei ei, spre exemplu, este exprimată prindimensiunilefluviului, în *Luna ca o limbă de câine*. De altfel, un text în care apare una dintre cele mai macabre situații din literatura română, aceea în care niște copii cad într-o groapă și sunt devorați de câini: „O întrebă seara, când se joacă amândouă în odaie: *Atigè, cât o inbești pe mămica? În lungime cât curge Dunărea înainte și înapoi, iar în înălțime până la Doamne-Doamne și mai sus.*”²³

În primul alineat din *Zeul ploii*: „Bătrânul se trezi mușcat de nechezatul unui cal. Se culcase după prânz, în galopul răsunător al unei herghelii pe care doi paznici tineri o mânau la adăpost în Dunărea vapoarelor.”²⁴ Tot aici, Bătrânul, personajul principal al povestirii, este descris în următorul fel: „Era mărunț, cu brațele scurte și grele ca niște brânciuri de urs, cu barba numai noduri și julituri, cu obraji scofâlciți și ars până-n măduva osului de vânturile ce răscolesc, peste an, Dunărea, asmuțind valurile pe Insula Gârluței, ca s-o înece. Uneori apele tăbară chiar peste pragul căsuței lui de lemn, aflată la apusul insulei. Acum, din Munții Măcinului lunecau încoace doze mari de nostalgie. Doar pânza unui nor de

secetă se mișca singuratică spre malurile din depărtare ale Brăilei.”²⁵ Bătrânul coboară la Dunăre „prin vadul rupt de herghelie” unde patru bărbați „cotrobăiau după raci prin scorburile malului, goi ca dracii”²⁶. Soția sa, Tulpina, e și ea acolo, bărbatul îi atrage atenția, însă, că acum nu e timp să stea la Dunăre. Omul, gelos pe soția lui cu mult mai tânără, „transpira vârtos, pentru că Dunărea, lină la suprafață, se dovedea hârbară la două palme adâncime. Vâslind, frunzărea timpul înapoi. Trăise până la șazeci de ani încolțit în nevoi, apoi într-o toamnă răzbunase toate umilintele, punând carmace, hoțește, în drumul sturionilor, la gurile fluviului.”²⁷ De asemenea, descrierile din acest text sunt, așa cum ne-a obișnuit autorul în cele mai multe cazuri, spectaculoase. Iată, spre exemplu, o descriere ținută cu ajutorul cuvintelor ce alcătuiesc imagini vizuale: „opri lotca în vama casei – două scânduri îmbucate în jurul unei sălcii vinete ale cărei frunze picură neîncetat apa sorbită din fluviu – și intră pe cărarea mărginită de maci de grădină roșii, înalți, atinși la șold de câte-un fir de lăptucă sau de mărar precum și de globuri de sticlă, în aceeași culoare cu macii, potrivite pe vârful a zece araci. Pe luciul pârâiașului care vine din mlaștini și se varsă în Dunăre, ocolind casa prin dreapta, măcăia un cârd de rațe, iar la fund, într-un luminis al bălții, o lebădă ciugulea din duhul apelor pocăință, înțelepciune și pește pe alesele.”²⁸ În acest context, și nu doar, apa oferă viață, minte și hrană sufletului. Oamenii bălților își au seva în adâncimea apelor pe lângă care trăiesc și pentru care trăiesc. Pentru ca soția lui să nu se mai dea cu mirodenii, bărbatul i le aruncă pe Dunăre. Același personaj spune că în luna lui cuptor, la Brăila, nu plouă niciodată: „În afară de cazul când o știucă, regina știucilor din Dunăre, se împănăază singură cu ierburi aromate, și se azvârle tocmai pe masa episcopului din Buzău.”²⁹ De altfel, în volumul de proză scurtă *Dincolo de nisipuri*, precum în majoritatea nuvelor, povestirilor ori schițelor autorului grădiștean, personajele sunt în căutarea apei – element primordial. Seceta și durata ei, căutarea și aflarea apei, sunt trepte după care sunt construite aici cele mai multe dintre texte. Dunărea este „Marele Fluviu”, legătura noastră cu alte lumi, cu alte culturi, și chiar dacă își are izvoarele într-o țară străină, ajunge la noi, transportând cu ea parcă toată istoria neamurilor teritoriilor străbătute. Nu e de mirare că are o semnificație atât de aparte în scrierile lui Fănuș Neagu.

Pentru autor, Dunărea e izvor de cunoaștere și întoarcerea la copilărie, la viața simplă de la țară, la idilic. Tocmai de aceea apar de foarte multe ori trimiteri la acest cuvânt, descrieri ale fluviului și un „potop” de comparații, personificări, metafore. Frecvența lui și ocurențele joa-

că un rol important în texte. Există în scrieri de numai câteva pagini un număr mare de trimiteri la Dunăre. Cu vântul „Dunăre” apare de treisprezece ori în povestirea ce prezintă „tragică” poveste de dragoste dintre Bătrân și țigăncușa Tulpina. Gelos peste măsură și speriat că tânăra îl înșală, bărbatul este de-a dreptul șocat în momentul în care zărește pe sfoară, la uscat, o cămașă bărbătească, alta decât a lui. Tulpina i-o oferă să se îmbrace cu ea, susținând că este a fratelui său, poreclit Zeul ploii. Ajuns între alți tovarăși, bărbatul află că poartă cămașa lui Andrei Bucur, cel care în momentul respectiv „se bălăcea în Dunăre, dincolo de perdeaua de gherghine.”¹⁰ Nu mai deținea acum darul prezicerii, încât după ce află ce poartă, Bătrânul adoarme „să se viseze ploaie”.

Într-o altă povestire, *Alături se joacă biliard*, Ovidiu Corcoduș este „scrântitul Dunării, de la izvoare până la revărsarea ei în Marea Neagră, nu prin trei, ci, așa e adevăratul adevăr, prin câteva zeci de guri”, este „smințitul Dunării” care îi cere Sevastiței o singură noapte în patul ei, și dacă îi oferă acest lucru, el va străbate „pe patine, Dunărea înghețată, din Munții Pădurea Neagră până la Sulina.” Sevastița a surâs, iar Ovidiu a luat răsul ei drept „semnătură pe contract și a plecat în Germania, unde a întârziat doi ani, fiindcă nu îngheța Dunărea.”¹¹ În *Cercei de aur*, Dumnezeu coboară pe pământ și ia chipul fluviului: „Era după-amiază și răsărise luna. Ieșise, cum zice credința noastră, a celor din bălți, să rupă un mănunchi de pelin crud, să-l presare în calea lui Dumnezeu, pentru ca Dumnezeu să-și aducă aminte că pe pământ e primăvară și că e dator să coboare din cer, să ia chipul Dunării și să ne hrănească.”¹² Crapii își fac spadă din fulgerele păstrate de apele Dunării în *Lebăda neagră*, ne spune Paul Pietraru, cel care simte mireasma de pelin de Bărăgan, „argintiu, veninos și cu moțul rupt de lună”¹³, adus de vântul bătând dinspre Dunărea Brăilei.

Ovidiu Ghidirmic, într-un număr din *Ramuri* (nr. 3, 1972)¹⁴ scria despre spațiul danubian, ca spațiu magic în opera lui Fănuș Neagu, astfel: „exaltarea mistică” este o coordonată a universului fănușian, fiind concretizată în „bogatul repertoriu al credințelor și practicilor magice, specifice acestei lumi care își deapănă viața în preajma apelor”, „credințe religioase asociate cu ritualuri păgâne, aproape barbare” fiind o dovadă a arhaicității spațiului. Un spațiu „bătrân” care „relevă un *mythos* danubian”. Tot acesta ține să specifice un lucru cu care și noi suntem perfect de acord, că Fănuș Neagu „pendulează, ca metodă, între romantism și realism magic”, deși realismul devine magic în momentele în care autorul începe să descrie ceva. Imaginile artistice creează, fără doar și poate, acea

lume pe care puțini au numit-o, făcând referire la proza fănușiană, realism magic. Evident, nu ne putem rezuma strict la cele două idei, menționate de Ovidiu Ghidirmic în studiul său și acest lucru este mai mult decât evident, pentru că scrierile autorului brăilean nu aparțin numai acestor două curente/orientări artistice.

Dunărea este nu doar dătătoare de viață, ci este și cea care fură vieți, strică iubiri. Dunărea este viață și moarte în același timp. Turla, Marin Cârjan și Don Pablo, personaje ale nuvelei *Pierdut în Balcania*, întreabă Câțelul pământului cum a murit Manole Mihai. Deși i se spune că a murit înecat în Dunăre, Turla nu crede, dar i se arată scena morții iubitelui. Prins cu femeia lui Tutun Bujor Căpșunică, Manole Mihai este împușcat de soțul gelos. Turla îl blestemă o vreme, dar încetează a-l mai jeli, din contră, este chiar mândră că a făcut dragoste cu un băiat mai tânăr în apele Dunării, în locul în care Manole Mihai era „schelet de om pe-un schelet de cal, rezemați amândoi în grătarele înecaților.”¹⁵

Titlurile amintite mai sus fac parte din volumul *Dincolo de nisipuri* (ed. cit.). Unele dintre ele se regăsesc și în volumul *Povestiri din drumul Brăilei*, cum ar fi: *Zeul ploii*, *Ploaie de vară cu peștișori roșii*, *Maria Custura*, *Alături se joacă biliard*, *Izvor cu droșii*, *Cercei de aur*, *În stepă*, *Lebăda neagră*, *Pierdut în Balcania*, altele nu. În *Povestiri din drumul Brăilei*, în afară de cele comune cu *Dincolo de nisipuri*, amintite mai sus (doar în cele din care am citat apare cuvântul „Dunăre”), există referiri la Dunăre în textele: *Beția trandafirului*, *Pe Ceair*, *Fantezie de primăvară*, *Albastru de ger*, *Vrăbii fluturate*, *În septembrie*, *Arbori de pelin*, *Rouă pentru sănii*, *Buturunga cu greieri* și *Cocorul alb*. Din cele douăzeci și trei de texte ale volumului, doar în șapte dintre ele nu se fac referiri la Dunăre.

În *Beția trandafirului*, o fată îmbracă rochia de bal „așa cum îmbracă ploaia trupul ei de sirena când ne-așteaptă, toamna, să ne-ntoarcem de pe Dunăre, la iernat.”¹⁶ Călmățuiul, „ieșind din câmpia Buzăului, ca să pătrundă în câmpia Brăilei și să se azvârle în Dunăre” face „un cot larg, bântuit de nisipuri”¹⁷, iar personajele de aici, fiindcă sunt de la Dunăre, nu pot iubi o altă apă. Tot aici, tinerețea îi dă putere Sultanei, dacă își dorește, să treacă Dunărea de cinci ori pe zi, fără să știe să înoate. Ceairul este descris în concordanță cu Dunărea în povestirea *Pe Ceair*: când Brăila se numea Ibrail, ceairul (cuvânt de origine turcească, înseamnă pășune) era privit de un pașă care locuia într-un imens palat pe malul Dunării, cu balcoane largi, deschise „cătrelă răcoarea vântului ridicat de pe fluviu.”¹⁸ „Când Fata Morgana ia cu pantahuza năluciri din marginea Dunării ca să le târască într-acolo

unde orizontul nici măcar nu dă semne să se închege”, magii au fost văzuți umbliând desculți pe ceair. Tot aici, „dacă în seara de Sânpetru muști o gură de apă din vâna unui izvor gâlgând în ierburi, se deschide numaidecât o rană de aur în Dunăre.”¹⁹ „Marele Fluviu” este compania îndrăgostiților, martor al iubirilor. Mircea Vajoga, personajul povestirii *Albastru de ger* își amintește de timpul petrecut alături de Mala: „Frumoase zile trăiseră ei doi pe vaporul pe care se cunoscuseră: soare, muzică, dans, nopți de dragoste epuizante, Dunărea îngânând povești, luna veghind neclintită, îngâmfată ca o căpiță de grâu în marginea bostănăriei.”²⁰ Aerul Dunării de jos este adu-mecat de frumoasa tânără blondă, Ozana Gheorghiu, aer umed de octombrie, „proaspăt și dens”, „lipsit de povește prostestii”, și nici ea nu are nevoie de alte ape, pentru că are Dunărea.

În *Vrăbii - fluture*, dada Măcrina „a visat unșpe în-geri scâldând unșpe mânji albi în vadul Dunării mici.”²¹ O damă de treflă e o fată „care-a curs într-o luntre, pe Dunărea mică, mânând spre Tulcea, la vânzare, cincizeci de butoaie pe care oamenii din satul ei le înecaseră în marginea fluviului.”²² George din schița În septembrie află că va găsi o mare comoară într-o noapte când va topi zahăr pe sobă pentru o fată, într-o noapte când, la Brăila, apele Dunării vor lua formă de amforă „și se adevăresc cu migdalii vântului amar. Toată lumea se va chinui să înțeleagă de unde curge atâta dragoste, atâta melancolie, atâta colț de înjurătură neagră.”²³ Imaginea unor țânțari care ies din Dunăre și fură o luntre este foarte expresivă în *Arbori de pelin*, țânțarii au omorât o femeia venită de la București care făcea baie în apă scoasă cu găleata de pe fundul Dunării, în luntre. Țânțarii au împins-o între trestii și s-au înfruptat cu tot sângele ei. În acea luntre a apărut după un timp o căprioară servită la nunta unei fete.

Bunica Trufășița din *Rouă pentru sânnii* îl pedepsește pe nepotul său pentru că a făcut baie în Dunăre. Dar bunica pare să aibă puteri magice în ochii tânărului, mai ales pentru că atunci când femeia strigă, „malul Dunării se îmbolnăvește cu moarte și două râuri de clopote hodorogesc prin zăpadă.”²⁴ Că Dunărea este un loc magic în proza lui Fănuș Neagu este foarte clar, mai ales că de foarte multe ori, sfinții, magii, chiar și Dumnezeu, au momente în care coboară și stau pe Dunăre. Un personaj din *Buturuga cu greieri* este convins, de pildă, că în noaptea de Crăciun Dumnezeu „nu se mișcă dintre bălțile Dunării.”²⁵ În *Cocorul alb*, cuvântul „Dunăre” apare de zece ori, în cele doar câteva pagini ale povestirii. Poveștile pe care apa le poartă cu ea sunt

multe și încurcate, scriitorul brăilean a știut cum să scrie despre fiecare în parte, despre râuri, despre bălți, despre Dunăre și Marea Neagră, și nu doar că le-a amintit, ci le-a dat în fiecare text o semnificație aparte, pentru că: „Pe marile fluvii, vocile răsună izolat, fiecare gonind prin tunelul ei. Aerul de lângă țărmurile somptuoase le ajută, solemn, să rămână distincte. Fiecare vorbă-și taie tranșea proprie în aer, unde își sună sămânța la ureche, uimită, îngâmfată, tenace și când se schimbă în fantomă încă mai plutesc vibrațiile ei lichide și nu se prăbușesc decât alungate de șuierul unui val, de-o încordare a vântului.”²⁶ Uneori fluviul este cel care oferă viață, hrană, liniște, poartă în bărci, sub clar de lună, perechi de îndrăgostiți, este ispită și prieten. Dunărea poate da, însă poate și lua vieți. Exemple în care Dunărea pune capăt vieții, unde poartă cu ea mistere și suflete rătăcite, se pot găsi în romane. Descrieri încărcate de imagini artistice, metafore specifice scriitorului, tablouri care de multe ori au determinat aprecierea unor pasaje aparținând realismului magic, chiar romantismului, ori manierismului sau barocului, deși artificii stilistice a fost adesea caracterizat în concordanță cu spiritul balcanic al scriitorului.

Fănuș Neagu este scriitorul care a regretat că băuse apă de la izvoarele Dunării, „pentru că va ajunge mai puțină la Brăila”. Deși a făcut acest lucru pentru că fluviul însemna enorm pentru el: „Mi se pare că Dunărea, fiind brâul Europei și temelie noastră pe care ne sprijinim istoria, și speranța, și aventura, Dunărea însumează atâtea povești, ea însăși și malurile ei copleșite ba de câmpie, ba de zăvoaie, ba de livezi dobrogene, încât se vor mai răscula multe generații pentru a cânta iubirea, frumusețile naturii și vijelia clocotitoare a acestei ape mângâiate de zei.”²⁷ În proza fănușiană Dunărea devine personaj, mai viu și mai actual decât mulți dintre eroi. Ea este „vicleană” și se unește cu anotimpurile, curăță de păcate și este martoră la altele, ascunde fărădelegi și face dreptate. Dunărea „umbli borborosind, să descopere cupa lunii din care-și trage, pe timpul nopții, puterea.”²⁸ Dedicat spațiului magic al Dobrogei, Fănuș Neagu cântă Dunărea și țărâmul traversat de ea. Adesea este numit poet al Bărrăganului, creatorul unor imagini inedite, care alcătuiesc o lume idilică, un loc în care minunile se nasc din cuvinte meșteșugite de o mână prea pricepută. Căutând Dunărea, în povestirile fănușiene am descoperit, așa cum am mai spus, un personaj - fluviul, care trece prin fiecare text, de la autor spre lector, așa cum trece prin fiecare țară europeană, de la izvoare, din Munții Pădurea Neagră până la noi, la Marea Neagră.

Note:

1. Fănuș Neagu, Interviu cu Victor Crăciun (București, 21 martie 2002), apărut în *Fănuș Neagu. 70*, București, Editura Semne, 2002, p. 15.
2. Vintilă Horia, *Spațiul Bărăganului*, București, Editura Muzeul Literaturii Române, Muzeul Brăilei-Editura Istros, 2000, apud Cornel Ungureanu, prefață la Fănuș Neagu, *Dincolo de nisipuri*, București, Editura Curtea Veche Publishing, 2011, p. 19.
3. Fănuș Neagu, *Dincolo de nisipuri*, București, Editura Curtea Veche Publishing, 2011, p.77.
4. Ibidem, p.103.
5. Ibidem, p. 104.
6. Ibidem, p. 105.
7. Ibidem, p.106.
8. Ibidem, p. 106.
9. Ibidem, p. 108.
10. Ibidem, p. 111.
11. Ibidem, p. 138.
12. Ibidem, p. 156.
13. Ibidem, p. 177.
14. Ovidiu Ghidirmic, *Fănuș Neagu novelist*, în *Ramuri*, nr. 3, 1972, apud Referințe critice la Fănuș Neagu, *Dincolo de nisipuri*, ed. cit., p. 239.
15. Fănuș Neagu, op. cit., p. 201.
16. Idem, *Povestiri din drumul Brăilei*, București, Editura Eminescu, 1989, p.18.
17. Ibidem, p. 19.
18. Ibidem, p. 36.
19. Ibidem, p. 38.
20. Ibidem, p. 92.
21. Ibidem, p. 134.
22. Ibidem, p. 136.
23. Ibidem, p. 146.
24. Ibidem, p. 167.
25. Ibidem, p. 202.
26. Ibidem, p. 208-209.
27. Victor Crăciun, op. cit., p. 33.
28. Fănuș Neagu, *Povestiri din drumul Brăilei*, ed. cit., p. 212.

Bibliography:

- Abrudan, Elena, *Structuri mitice în proza contemporană*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2003.
- Coman, Mihai, *Mitos și epos. Studii asupra transformărilor narative*, București, Editura Cartea Românească, 1985.
- Crăciun, Victor, *Fănuș Neagu. 70*, București, Editura Semne, 2002.
- Grigor, Andrei, *Fănuș Neagu – monografie, antologie comentată, receptare critică*, Brașov, Editura Aula, 2001.

Micu, Dumitru, *Dicționarul literaturii române*, coord. Eugen Simion, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2012.

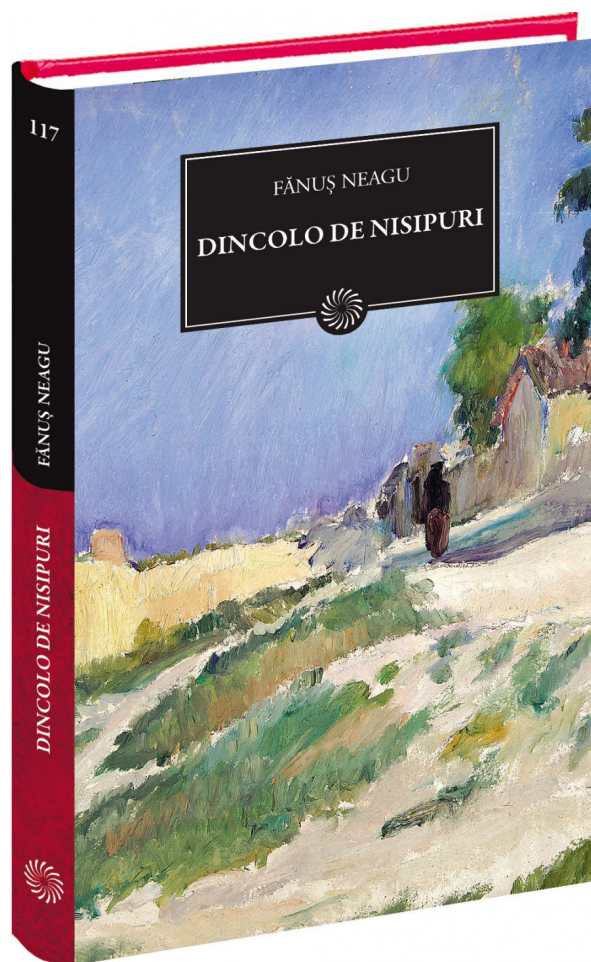
Neagu, Fănuș, *Dincolo de nisipuri*, București, Editura Curtea Veche Publishing, 2011.

Neagu, Fănuș, *Povestiri din drumul Brăilei*, București, Editura Eminescu, 1989.

Popa, Marian, *Modele și exemple. Eseuri necritice*, București, Editura Eminescu, 1971

Raicu, Lucian, *Structuri literare*, București, Editura Cartea Românească, 1973.

Simion, Eugen, *Scriitori români de azi*, vol. IV, București, Editura DAVID & LITERA, 1998.

Sursa: <http://2.bp.blogspot.com/-q1YF7ogr15Q/UcRoKlkrxMI/AAAAAAAAAAGI/JkUKLe9IRyw/s1600/dincolo-de-nisipuri-de-fanus-neagu-numai-cu-jurnalul-national-1.jpg>